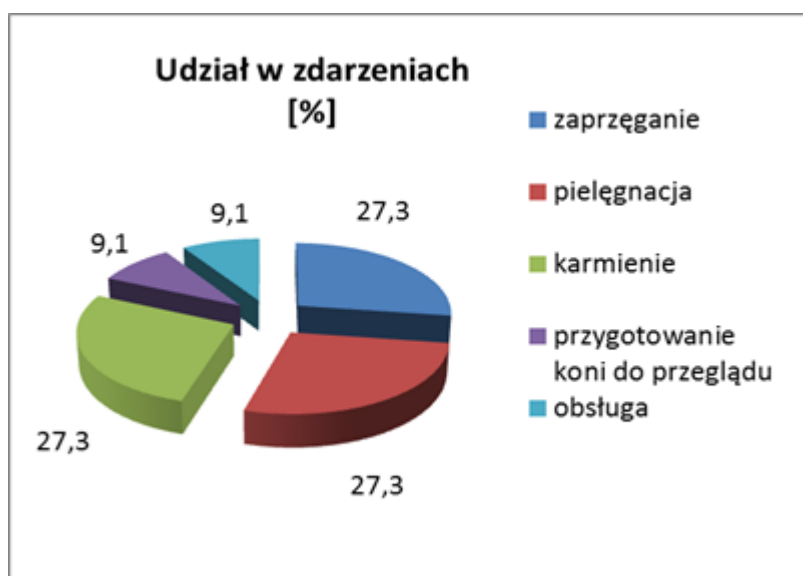
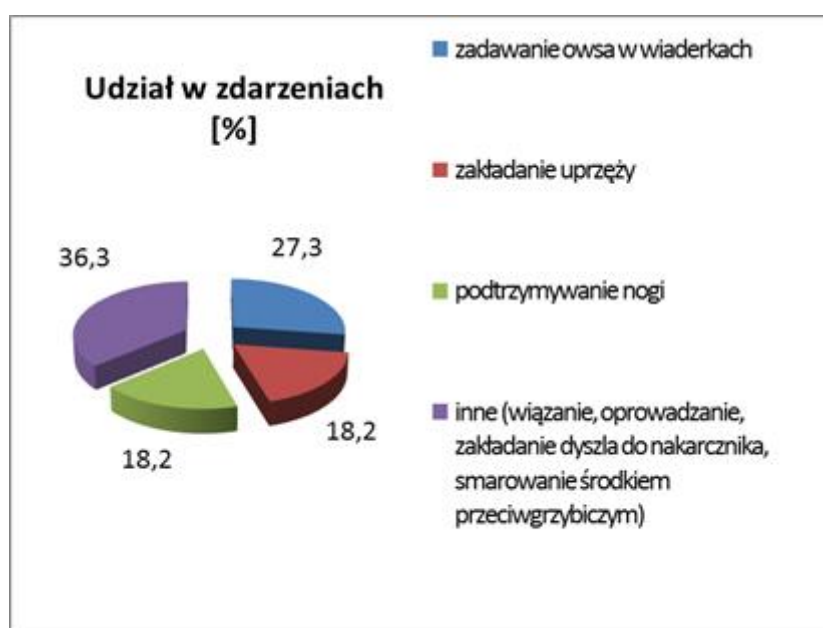

Bezpieczna praca przy obsłudze koni

Obserwacje bezurazowych zdarzeń wypadkowych podczas pracy z końmi wskazują, że w związku z zaprzęgiem, karmieniem oraz pielęgnacją najczęściej dochodzi do sytuacji, które mogą stwarzać zagrożenie dla pracownika obsługującego (ryc. 26). W przeważającej większości przypadków to działanie konia może spowodować uraz. Najczęściej do urazów spowodowanych działaniem konia może dochodzić podczas wchodzenia z paszą do boksów, zakładania uprzęży oraz podtrzymywania nogi (ryc. 27).

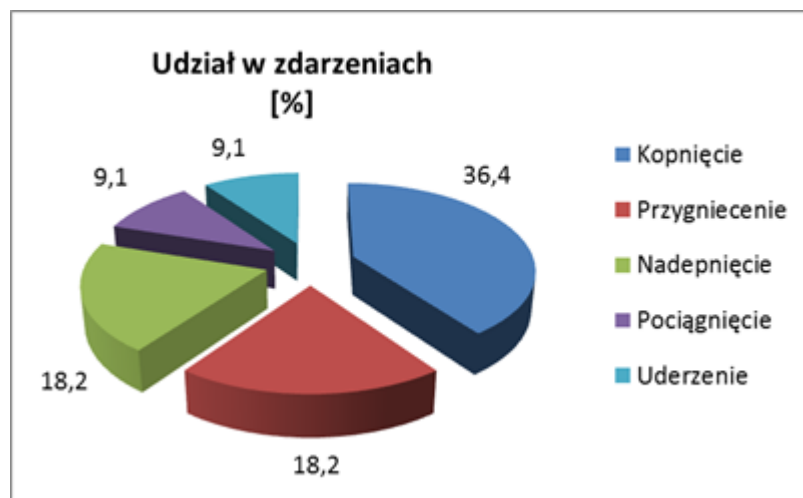

Ryc. 26. Udział rodzajów prac w ogólnej liczbie zdarzeń bezurazowych przy obsłudze koni

Ryc. 27. Udział wykonywanych czynności w ogólnej liczbie zdarzeń bezurazowych przy obsłudze koni.

Typowymi zagrożeniami, mającymi swoje źródło w zachowaniach koni, a mogącymi prowadzić do urazów są, w świetle obserwacji bezurazowych zdarzeń wypadkowych, kopnięcia, przygniecenia oraz nadeptnięcia (ryc. 28) Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że działanie konia, które może być niebezpieczne dla pracownika obsługującego, jest w wielu przypadkach reakcją na okoliczności występujące w otoczeniu obsługiwanego konia. Także sam obsługujący swoim zachowaniem lub niewłaściwym postępowaniem może prowokować konia do nieoczekiwanego w danym momencie lub nietypowego zachowania, które stwarza sytuację niebezpieczną.

Ryc. 28. Struktura zdarzeń bezurazowych spowodowanych działaniem koni.

Warunkiem bezpiecznej pracy przy obsłudze koni jest znajomość ich psychiki oraz sposobu reagowania na czynniki występujące w ich otoczeniu. Nie należy u wszystkich koni oczekiwać jednakowego zachowania wobec podobnych sytuacji. Różnorodna reakcja jest wynikiem różnorodności genetycznej, ale także może mieć swoje źródło w doświadczeniach wyniesionych z dotychczasowego życia konia.

Konie są bardzo wrażliwe na dźwięk, ruch, dotyk oraz zapach. Mogą także gwałtownie reagować na obiekty znajdujące się w zasięgu ich wzroku. Pojawienie się tego rodzaju sygnałów (bodźców) w ich otoczeniu powoduje bardzo szybką reakcję, co może zaskoczyć pracownika obsługującego i ograniczyć możliwość uniknięcia wypadku.

Konie koncentrują swój wzrok na obiekty znajdujące się przed nimi, jednakże możliwość widzenia panoramicznego pozwala im równocześnie na rejestrację wzrokową tego, co się dzieje po bokach. Jest także strefa ulokowana za zadem konia, której koń nie jest w stanie kontrolować wzrokiem bez odwrócenia głowy.

Dobrze rozwinięty zmysł słuchu konia może być skutecznie wykorzystywany do komunikowania się z osobą obsługującą. Ciche i delikatne sygnały dźwiękowe będą konia uspokajać, natomiast głośniejsze i ostrzejsze dźwięki mogą posłużyć do karcenia konia za jego zachowanie.

Wysoko rozwinięty zmysł dotyku może być także wykorzystywany do uspokajania konia. Obszarami wrażliwymi na dotyk są głowa, uszy, boki i dolne partie nóg. Delikatne gładzenie (także szcietkowanie) tych partii łagodzi wrażliwość i podnosi u konia poziom akceptacji dla pracownika obsługującego.

Bezpieczne postępowanie z końmi zaczyna się od prawidłowego podchodzenia do konia. Ważne jest aby przed podejściem zasygnalizować swoją obecność jakimś komunikatem głosowym. Mówienie do konia podczas zbliżania się powinno być podtrzymane także podczas próby dotykania go i gładzenia. Zawsze jednak pracownik powinien zbliżać się do konia od przodu. W ten sposób unika się efektu zaskakiwania konia swoją obecnością.

Dla bezpiecznego obsługiwanie koni ważne jest usytuowanie pracownika w stosunku do stojącego konia. Ustawianie się bezpośrednio z przodu jest niebezpieczne. Przede wszystkim koń nie widzi, co dzieje się poniżej jego głowy i jakaś nieznana mu aktywność w tej sferze może go wystraszyć. Także sygnały pochodzące od zadniej strony mogą spowodować wystraszenie się konia, który w takiej sytuacji ruszy gwałtownie do przodu powalając i trając pracownika. Konie agresywne mogą skoczyć na pracownika i uderzyć przednimi nogami. Niebezpieczne jest także ustawianie się za zadem konia, a więc w obszarze niewidocznym dla niego. Zaniepokojony koń może kopnąć tylnymi nogami lub nagle cofnąć się i przewrócić pracownika. Najbardziej bezpieczną pozycją pracownika jest ustawienie się z boku, na wysokości szyi konia. Wykonując prace pielęgnacyjne ogona pracownik powinien ująć ogon lewą ręką, a twarz powinna być skierowana w stronę zadu konia.

Podczas prac pielęgnacyjnych koń powinien być przywiązany z użyciem wężła, który daje się rozwiązać szybko jednym pociągnięciem końcówki uwiąz, lub trzymany za pomocą uwiąz przez drugą osobę. Nie wolno w żadnym przypadku przywiązywać konia do ruchomych elementów, np. bram. Ruchome elementy mogą wystraszyć konia i spowodować niebezpieczną dla obsługującego sytuację. W czasie pracy pracownik powinien przemieszczać się możliwie blisko konia. Zmniejsza to prawdopodobieństwo, że zostanie kopnięty pełną siłą przedniej czy tylnej nogi. Przemieszczaniu się wokół konia powinien towarzyszyć stały kontakt ręki pracownika z ciałem konia. Takie postępowanie zwiększa wzajemne zaufanie, a z drugiej strony pomaga w odepchnięciu się pracownika od konia w sytuacji niebezpiecznej. Pracownik

podczas pracy z końmi powinien być spokojny. Zdenerwowanie pracownika łatwo przenosi się na konia wywołując także u niego niepokój.

Warto dla własnego bezpieczeństwa pokazywać koniowi swoje intencje. Jeśli pracownik zamierza sprawdzić stan kopyta, nie powinien próbować podnosić nogi konia nagle, ponieważ może w ten sposób wystraszyć zwierzę i sprowokować kopnięcie. Przede wszystkim pracownik powinien być zwrócony twarzą w stronę zadu konia. Dalsze postępowanie powinno polegać na tym, że rękę wewnętrzną kładziemy na łopatce/ramieniu (jeśli próbujemy unieść przednią nogę) lub pośladku (jeśli próbujemy unieść tylną nogę), a następnie prowadząc zewnętrzną rękę wzdłuż nogi od przedniej strony sięgamy pęciny, której pewne uchwycenie i wydanie słownej komendy (równoległe z lekkim naciskiem wewnętrznej ręki na ramię konia) powinno spowodować podniesienie nogi. Takie postępowanie powinno być wykorzystywane podczas podkuwania koni. W przypadku koni agresywnych i niespokojnych podczas podkuwania należy stosować poskromy (ryc. 29).

Ryc. 29 Pielęgnacja kopyta i podkuwanie koni agresywnych w poskromie.

Podczas pracy z końmi pracownik powinien mieć na sobie buty ze sztywnymi noskami. W ten sposób unika się urazów palców stóp w przypadku gdyby koń nadepnął na stopę pracownika.

Podczas prowadzenia konia prowadzący powinien iść obok (zawsze z lewej strony) utrzymując swoją pozycję w połowie wysokości między głową a łopatką konia. Uwiąz powinien być trzymany prawą ręką w odległości około 10-15 cm od kantara, a w lewej ręce powinna być trzymana pozostała jego część. Nie wolno owijać uwiąz wokół ręki.

Szczególność ostrożność należy zachować podczas prowadzenia konia przez wąskie przejścia, np. wąskie drzwi. Prowadzący powinien przejść szybko jako pierwszy i usunąć się na bok, aby nie zostać przygniecionym przez konia.